У пошані до піонерів – лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. СЕРЕДА, 20-го ТРАВНЯ 1970 Ч. 90. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 20, 1970 No. 90. VOL. LXXVII.

АДВОКАТ ІВАН ФЛИС ОЧОЛЮЄ ПРЕЗИДІЮ 27-ОЇ КОНВЕНЦІЇ УНС У КЛІВЛЕНДІ; СЕНАТОР ПАВЛО ЮЗИК ПОЧЕСНИЙ ПРЕДСІДНИК НАРАД; В ПЕРШОМУ ДНІ КОНВЕНЦІЇ ОБРАНО ПРЕЗИДІЮ ТА КОМІСІЇ І ВИСЛУХАНО ЗВІТИ ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ І КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

Клівленд, Огайо. — Адвокат Іван Флис з Ню Йорку був одноголосно обраний на предсідника 27-ої Конвенції Українського Народного Союзу, що почалася тут у готелі Статлер-Гілтон у понеділок 18 травня ц. р. Так само одноголосно були обрані на заступників предсідника мґр Михайло Дужий з Дітройту та Павло Дорожинський з

Адв. Іван Флис
предсідник Конвенції

Ню Йорку, а на секретарів Меланія Мілянович з Джерзі Сити та мґр Володимир Ничай з Чикаґо. Цей одноголосно обраний склад Президії Конвенції запропонував делеґат Микола Плав'юк з Гемилтону, Канада, а піддержали численні інші делеґати. Опісля на почесного предсідника Конвенції обрано довготривалими аплявзами делеґата сенатора Павла Юзика з Оттави, Канада, появу якого за президіяльним столом приявні привітали повстанням з місць.

Перед вибором Президії, як про це вже інформовано у вчорашньому виданні „Свободи", відбулося урочисте відкриття Конвенції, яку на початку привітав посадник Клівленду Карл Б. Стовкс і яку офіційно відкрив відповідним словом гол. предсідник Йосип Лисогір. Він же представив усіх членів Головного Уряду УНСоюзу. Після дальших формальностей перед вибором Президії Конвенції склала свій звіт Верифікаційна Комісія, за яку звітували її голова Карло Сачко і секретарі проф. Микола Дербуш та Михайло Фединишин. Комісія, яка працювала в готелі вже від четверга 14 травня, ствердила, що на Конвенцію зголошено 432-ох повноправних делеґатів та 26-ох членів Головного Уряду. До відкриття Конвенції за реєструвались 421 делеґат і всі члени Головного Уряду, — інші зареєструвалися після відкриття Конвенції.

Вибір Комісій

В дальшому обрано передбачені статутом 11-членну Виборчу Комісію та 5-тичленну Комісію Просьб і

Сен. Павло Юзик
почесний предсідник
Конвенції

Скарг. Додатково обрано ще 5-тичленну Фінансову Комісію, завданням якої буде розглядати і рекомендувати Конвенції всі внески і пропозиції фінансової натури. Вибір Комісій відбувся бальотами і щойно наступного дня буде відомий їх вислід. Призначено також Пресову Комісію.

Звіти Головних Урядовців

Уже в першому дні Конвенції приступлено до звітування головних урядовців. Усі їхні звіти одержали делеґати при реєстрації, тому волею Конвенції було, щоб надрукованих звітів не відчитувати, а тільки подавати до них необхідні пояснення, обмежуючи час на ті пояснення до 10-ох хвилин. У тому дні звітували: головний предсідник Йосип Лисогір, перший заступник головного предсідника інж. Степан Куропась, другий заступник Марія Душник, третій заступник Богдан Зорич, четвертий заступник Володимир Сохан, головний секретар д-р Ярослав Падох і головний касир Петро Пуцило. Звітували також голова і члени Головної Контрольної Комісії — д-р Володимир Галан, Іван Геврик, Іван Ващук, Іван В. Іванчук і Володимир Гірняк.

Усі ці звіти будуть своєчасно опубліковані в „Свободі". Звітуючи за Контрольну Комісію її голова д-р Володимир Галан ствердив, що все книговодство УНСоюзу є в найбільшому порядку, що праця Головного Уряду, хоч мала деякі недомагання, виказала у звітовому часі поважні успіхи і досягнення в багатьох ділянках і тому Контрольна Комісія пропонує Конвенції прийняти всі звіти з подякою.

На другий день нарад передбачено звіти головних радних та головного редактора Антона Драгана і дебати над тими звітами.

Воррен критикує брак єдности в американському народі

Ню Йорк. — Колишній головний суддя Найвищого Суду ЗСА Ерл Воррен, промовляючи в Крайовому Товаристві для заавансованих Кольорових Народів на прийнятті для зібрання фондів, твердив, що ЗСА переживають тепер кризу, найбільшу, яку можуть пам'ятати живі тепер американці. Ця криза спричинена тим, що не вдалося об'єднати нарід біля засади такої самої опіки для всіх, як цього вимагає Конституція. До розбиття американського народу, казав Воррен, спричиняються такі чинники, як ,війна, інфляція, безробіття із вбогістю, та атмосфера репресії". Воррен твердив, що розбиття набрало тепер такої інтензивности, якої не було в останніх 100 роках після Громадянської війни. На думку Воррена є різні причини теперішньої кризи, але найважніша з них це те, що занедбується здійснювати той ідеал, який ми встановили для себе в Декляраці про незалежність: „Всі люди створені як рівні". Промову Воррена чули коло 1,500 осіб в готелі „Амерікана". Були там білі і войовничі чорні, багаті і середнезаможні. Всі вони оплескували промову колишнього головного судді на початку і наприкінці.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Вівторок, 19 травня 1970 р.

В АМЕРИЦІ

КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ „МАРІНЕР 7" минулого літа робив світлини довкілля плянети Марс, бувши від нього віддаленим „тільки" на 82,000 миль. Про висліди цих дослідів тепер помістив статтю в журналі „Наука" професор астрономії в Стейтовому Університеті Ню Мехіко Бредфорд А. Смит. Один із двох сателітів - місяців Марса „Фобос" є найтемнішим небесним тілом в соняшній системі. Коли „ясність" Меркурія означимо числом 0.100, то „ясність" „Фобоса" становитиме 0.065, Місяця нашої Землі — 0.115, а Марса — 0.154. Діяметр „Фобоса" становить коло 10-ох миль, а другого сателіта Марса — Деймоса — 5 миль.

ВИПРОБОВУЮТЬ ПЛЯН, який має „зреволюціонізувати" навчання в початкових школах. Цією справою займається Уряд Економічної Можливости. Цей плян складається з двох частин. Перша частина — це заохотити учнів, учителів і приватних контракторів до здійснювання цього пляну за допомогою грошей, торговельних марок та різних нагород. Друга часть — це інструкції в справі нової техніки навчання. Учні зможуть у своїх власних темпах користати зі спеціяльних машин та на основі окремого матеріялу. Цей плян мають здійснювати восени ц. р. в 24 шкільних округах, число учнів становитиме від 12,000 до 17,000, і кошти становитимуть від 3.5 мільйона до 5.5 мільйона долярів.

В НЮ ЙОРКУ ЗААРЕШТОВАНО 41-РІЧНОГО Карльоса Феліціяна, порторіканського націоналіста, який підклав впродовж 7-ох місяців 35 бомб під різні доми. На нього визначено кавцію у висоті 150,000 долярів. За ним слідкували два детективи, які бачили, як цей войовничий порторіканець витягнув був із хлібини бомбу, яку підклав під рекрутаційне бюро американської армії. В його авті і в його помешканні знайдено подібні бомби та запаси вибухового матеріялу. Феліціяна оскаржують у спробі підпалу, у небезпечній для держави змові, в незаконному посіданні вибухового матеріялу та підкладенні бомб.

У СВІТІ

В ІНДІЇ ЗАКРИТО 5 американських культурних центрів. Індійський уряд заборонив їх згідно з прийнятим ним принципом, що американські й совєтські культурні осередки можуть бути тільки в тих містах, де є їх амбасади або консуляти. Закритий культурний центр в Гайдерабаді мав бібліотеку з 30.000 книжками, якою користувалися індійські університетські студенти. Але індійський прем'єр Індіра Ґанді відкинула просьбу місцевого автономного сойму й університету, які висловилися за збереження того культурного центру.

ПАПА ПАВЛО VI ВИСВЯТИВ в минулу неділю 17 травня 279 нових священиків з різних країн світу, між ними й Америки, та поручав їм бути завжди відданими їхнім єпископам і „ніколи не зраджувати їх". В тому самому дні Папа відзначав 50-річчя власного священства і дістав з цього приводу велику силу депеш і листів. Між ними був також сердечний привіт від бельгійського кардинала Лео Суененса, який попав у конфлікт з Папою, коли в пресовому інтерв'ю критикував Папу за його становище в справі целібату.

ФРАНЦУЗЬКА КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ ПОТВЕРДИЛА своє неґативне становище супроти совєтської інвазії в Чехо - Словаччині в серпні 1968 року. Коментатори припускають, що тому, що в Празі настав уже режим на 100 відс. слухняний наказам з Москви, то те становище французьких комуністів наразить їх на конфлікт однаково з чеською, як совєтською компартіями.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" ЗНОВУ ЗААТАКУВАЛА 18 травня ц. р. за іменем китайського диктатора Мао Тсе-тунґа, порівнявши теперішній його режим в Китаї з режимом Гітлера в Німеччині 30-ох рр. та заявивши, що „китайські провокації такі характеристичні для імперіялістичної пропаґанди". Цей випад „Правди", авторитетного речника політики і настроїв московського Політбюра, свідчить про те, що без уваги на американську інтервенцію в Камбоджі нема між СССР і Комуністичним Китаєм будьякого зближення.

В ДЕБЛІНІ В ІРЛЯНДІЇ АРЕШТУВАЛИ Катала Ґулдінґа, 48-річного шефа штабу підпільної нелеґальної Ірляндської Республіканської Армії, яка терористичними актами на території Північної Ірляндії старається довести до злуки обох частин поділеної Ірляндії. Ґулдінґа арештували за крадіж вантажного авта. Він уже перевів 17 років в ірляндських і англійських в'язницях.

Голова Федеральної Резервової Ради домагається контролі платень і цін

Гат Спрінґ, Вірджінія. — Артур Ф. Бирнс, який до минулої зими був найближчим дорадником президента Ніксона в домашніх проблемах, і який тепер очолює Федеральну Резервову Раду, промовляючи на зборах міжнародної групи вищих урядників і банкірів, домагався легкої контролі платень і цін, щоб якнайскорше устабілізувати економіку та спинити інфляцію. Становище Бирнса тим цікаве, що Уряд президента Ніксона продовжує республіканську економічну політику, яка, у протиставленні до демократів, не хоче контролювати економіку, яка має розвиватися згідно з вимогами ринку, а Уряд повинен тільки за допомогою монетарної і фіскальної політики підтримувати приватну ініціятиву. Д-р Бирнс — це колишній професор економіки в Колюмбійському університеті, обережно говорив про контролю платень, яка, на його думку, зможе допомогти устабілізувати економіку.

ДОПОВІДЬ ГРИГОРІЯ КИТАСТОГО „БАНДУРА Й БАНДУРИСТИ"

Клівленд, Огайо. — В суботу, дня 23 травня ц. р. відбудеться в Українськім Культурнім Осередку „Основа" лекція-доповідь маестра Григорія Китастого п. н. „Бандура й Бандуристи". Доповідь буде ілюстрована музикою. 12-ий Відділ СУА ім. О. Пчілки запрошує громаду й особливо молодь прибути на цю імпрезу. Початок о год. 7-ій вечора.

У Камбоджі сповільнено наступ — комуністи ведуть протиатаки

Сайґон. — Альянтські війська сповільнили наступ в Камбоджі внаслідку переходу комуністів до протиатак, мряки вранці й дощів під вечір та конечности прочищувати зайнятий терен. Північно-в'єтнамські й в'єтконґські війська прочуняли з першого переляку, що його внесла в їх ряди інтервенція американського й південно-в'єтнамського війська, та перейшли в різних пунктах до протинаступу. В минулу суботу вони заняли були велике місто Компонґ Чам, але в два дні пізніше війська Камбоджі викинули їх відтіль. Зате тепер комуністи оточили місто Трам Хнар, тільки за 25 миль від столиці Камбоджі Пномпеню. Уряд Камбоджі звернувся з новим наполегливим закликом до азійських держав прийти йому з допомогою проти комуністичної аґресії. Трам Хнар знаходиться у безпосередньому сусідстві з містом Тадео, що до нього підступили були вже південно-в'єтнамські війська. Воєнні кореспонденти стверджують, що йдеться тепер про поважну загрозу для Пномпеню збоку комуністичних військ та про відсіч, що її можуть принести південні в'єтнамці. Уряд Південного В'єтнаму заперечив газетні вістки, наче б південно-в'єтнамські війська вмаршували до Ляосу. Заперечив це також секретар оборони Мелвін Лерд у Вашинґтоні, підкресливши, що в Ляосі нема ніяких наземних американських військ. Південно-в'єтнамські чи американські вояки можуть щонайвище заганятися на ляоську територію у переслідуванні ворога, але зараз після закінчення такої операції — вертаються назад. За 19 днів воєнної кампанії в Камбоджі американці втратили 150 вбитих і 598 вояків було ранених. Ворог втратив 7,843 вбитих, здобуто на ньому 11.402 крісн, 1.344 скорострілн, міномети й іншу важчу зброю та 3,000 тонн змаґазинованого рижу.

18 червня відбудуться у Британії парляментарні вибори

Лондон. — Прем'єр Гаролд Вільсон проголосив, що він запропонував королевій Єлисаветі II розв'язати парлямент і розписати парляментарні вибори на 18 червня ц. р. і королева прихилилася до його просьби. Теперішній парлямент, обраний в 1964 році, міг би урядувати ще рік, але в останніх тижнях опити в британському громадянстві, що їх перевели лондонські газети, виявили зворот у громадській думці в сторону Партії Праці і її уряду Гаролда Вільсона і тому він, використовуючи своє конституційне право розв'язати парлямент в кожному часі, рішив приспішити вибори. У теперішньому 630-членному парляменті, чи радше його нижчій палаті громад, соціялістична Партія Праці має 346 послів, опозиційна Консервативна Партія 262, Ліберальна 13, а шотляндські і валійські націоналісти по одному. На зміну настроїв у користь соціялістів вплинуло зрівноваження платничого балянсу, значне підвищення платень в державних підприємствах та обниження віку голосуючих з 21 до 18 років. Теперішній парлямент збереться ще 26 травня, але викінчить решту справ впродовж трьох днів і 29 травня буде формально розв'язаний. Передвиборча кампанія триває у Британії традиційно тільки три тижні. Загально вважають, що Партія Праці і її лідер Гаролд Вільсон повернуться до влади, хоч матимуть у палаті громад куди меншу більшість, ані ж мають її тепер.

Москва закидає Пейпінґові змагання до підкорення собі цілої Азії

Москва. — Московська „Правда" принесла 18 ц. м. нову велику статтю, звернену проти Комуністичного Китаю та його теперішнього проводу. У тій статті закидається просто китайським комуністам, що вони використовують „визвольні рухи" азійських народів на те, щоби самим прийти в тих країнах до влади й запанува в цілій Азії. Теперішній комунокитайський провід леліє — кажеться в тій статті — мрії колишніх „великих богдиханів". „Правда подає, що Совєт. Союз звернувся до Комуністичного Китаю, щоб узгіднити спільну допомогу Північному В'єтнамові — а може й Камбоджі, хоч цього про це виразно не кажеться — але комунокитайський уряд відкинув ту позицію. Водночас „Правда" таврує „воєнну „гістерію", яку комунокитайський уряд штучно витворив у Китаї, представляючи Совєтський Союз за небезпечнішого для Китаю ворога, аніж є ним З'єднані Стейти. Формально ця стаття „Правди" є нібито тільки відповіддю на гостру атаку, що її комунокитайська пропаґанда повела в квітні ц. р., з нагоди 100-річчя народин Леніна, проти компартії СССР та її першого секретаря Леоніда Брежнєва, який очолив „ренеґатську кліку" на Кремлі. „Правда" все ж підкреслює бажання Совєтського Союзу встановити „добросусідські взаємини" з Комуністичним Китаєм та скидає всю вину на Пейпінґ, що цього не можна осягнути.

НА 10-ій ЗУСТРІЧІ УКРАЇНЦІВ-ЛЕМКІВ ЗСА І КАНАДИ ВИСТУПИТЬ МОЛОДЕЧИЙ ХОР „ВЕСНІВКА"

Торонто. — Головна Управа Організації Оборони Лемківщини, що її очолює д-р Іван Гвозда, повідомила у своїй газеті „Лемківські Вісті" ч. 5 з травня 1970 р., що у 25-ліття ґеноциду на Лемківщині — 10-та зустріч українців-лемків ЗСА і Канади відбудеться в суботу 20-го червня. Делеґати й гості зберуться того дня у великій залі УНО при 297 Коледж вулиці в Торонті, щоб згадати про свою вужчу Батьківщину Лемківщину та заявити світові протест проти мартирології лемків під комуністичною Польщею. У мистецькій частині зустрічі виступить відомий дівочий хор Курсів Українознавства при Святомиколаївській школі в Торонті „Веснівка", під диригуванням Квітки Зорич-Кондрацької.

Конґресмен Дервінскі подав на розгляд Конґресу ЗСА резолюцію в справі встановлення Дня Української Незалежности

Вашинґтон. — В середу 6 травня ц. р. відомий американський політичний діяч, конґресмен Едвард Дж. Дервінскі подав на розгляд Палати Репрезентантів — в імені своєму і конґресменів Флада, Стреттона, Міншалла, Дульского та Шадерберґа резолюцію в справі офіційного встановлення в ЗСА Дня Української Незалежности. Резолюцію внесено в рекорди Палати Репрезентантів під числом 979 і її передано для дальшого розгляду палатній Правничій Комісії. Згідно з цією Резолюцією ч. 979 день 22 січня мав би бути відзначуваний у ЗСА кожного року, як День Української Незалежности. Текст внесеної конґресменом Дервінским й іншими конґресменами резолюції такий:

Едвард Дж. Дервінскі

Тому, що Україна, з населенням в сорок і сім мільйонів, є найбільшою не-російською нацією і в Союзі Совєтських Соціялістичних Республік і в східній Европі; і

Тому, що ця нація займає важливе своїм значенням географічне й економічне становище в контексті з Евразією, з видатними вимірами у відношенні до Центральної Азії, Кавказу, Середнього Сходу і Центральної Европи, і

Тому, що це другий за величиною слов'янський народ, з національною історією, яка сягає в минуле до дев'ятого сторіччя, який дав свої важливі внески у світову культуру і посідає сьогодні необмежені можливості й завдатки для дальшого універсального культурного поступу; і

Тому, що визнаючи частинно ці культурні внески для справи цивілізації й миру, Вісімдесят і сьомий Конґрес З'єднаних Стейтів Америки схвалив резолюцію про пам'ятник Шевченкові, у висліді якої була поставлена статуя Тараса Шевченка, великого українського національного поета, на публічному ґрунті в столиці нашої країни; і

Тому, що критична важливість цієї не-російської нації в міжнародному житті відобразилася посередньо в початковому чартеровому членстві УССР, тобто, Української Совєтської Соціялістичної Республіки, в Об'єднаних Націй; і

Тому, що протягом останніх двох десятиріч Конґрес, губернатори наших більших стейтів і посадники в наших найбільших містах послідовно відзначали непогамований дух незалежности і творчого обстоювання своїх прав українським народом; і

Тому, що незалежна Українська Народна Республіка, яка була встановлена демократичним народним голосуванням і національним самовизначенням в дні 22 січня 1918 року, була однією з перших, що проголосила свободу для свого населення в межах традиційної Російської імперії: Стож тепер

Вирішується, що Президент є уповноважений і прошений видати проклямацію, яка б встановляла день 22 січня кожного року (роковини проклямування України, як вільної й незалежної республіки) Днем Української Незалежности і закликала населення З'єднаних Стейтів Америки відзначати цей день відповідними урочистостями.

Генерали Павло Шандрук та Петро Самутін промовляли на Академії в пошану Т. Чупринки в Джерзі Сити

Джерзі Сиrі, Н. Дж. — Заходами Відділу УККА у неділю 17 травня в залі УНДому відбулась Святочна Академія, на якій вшановано пам'ять Головного Командира УПА сл. п. ген.-хор. Тараса Чупринку - Шухевича, Провідника ОУН на Рідних Землях в 20-ту річницю мерти в бою з большевиками. Сцена була прикрашена стараням культ.-осв. референта інж. Вол. Куха, бюстом Тараса Чупринки, роботи скульптора М. Черешньовського, на тлі синьо-жовтих прапорів та тризуба. Після американського гимну, заінтонованого В. Гелою, і молитви, проведеної всеч. о. З. Бачинським, академію відкрив голова Відділу УККА д-р Є. Котик, підкреслюючи приклад самопожертви для здійснення ідеї, що його дав видатний діяч і Гол. Командир УПА Тарас Чупринка - Шухевич. Запрошений доповідач, зустрінутий щирими оплесками ген. полк. Павло Шандрук у короткій вояцькій доповіді змалював постать ген.-хор. Тараса Чупринки, як державника, воїна та блискучого організатора великої і складної будови, якою була Армія Волі УПА; „УПА заманіфестувала прагнення й волю всього українського народу до власного державного життя", — сказав доповідач. „Умовини не сприяли, але майже сім ро-к'в Головний Командир вів свою Армію Хоробрих, яка буде вічно жити в безсмертному серці України". „Тарас Чупринка-Шухевич, загартований спершу в підпіллі ОУН, здобував в УПА зброю від ворогів і нею бив ворогів", закінчив доповідач, закликаючи молодь, якої було чимало в залі, вчитись і продовжувати у всіх формах боротьбу. Уніформовані представники Пласту й СУМА В. Харченко і Марійка Шеремета відчитали уривок із „Звернення Воюючої України", вірш Лесі Храпливої „У двадцятиліття" продеклямувала сумівка Ганнуся Дидик, відомий актор маестро Євген Курило рецитував поему поета-упівця Марка Бослава „Хай пут спасенна"; потім виступили 14 дівчат-бандуристок — Гурток при Українськім Народнім Домі в Джерзі Сиrі, під диригуванням проф. Романа Левицького, які і в другій частині програми виконува-

(Закінчення на стор 3-ій).

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нестерпна ситуація

Нестерпною ситуацією назвав минулого тижня голова американської делеґації на паризькій „мировій" конференції про В'єтнам, Філіпп Габіб, стан, в якому, з одного боку, Америка раз-у-раз заявляє готовість до терпеливости і згідливости за конференційним столом а по другому боці Північний В'єтнам виявляє непоступливу непримиріність з вимогою, щоб Америка скапітулювала, і водночас посилює воєнні дії у В'єтнамі, Ляосі й Камбоджі. У минулий четвер відбулося вже 66-те з черги засідання тієї конференції. Ще 13 травня 1968 р. розпочалися „мирові" переговори між ЗСА і Північним В'єтнамом. Президент Л. Б. Джансон припинив 1 листопада 1968 р. бомбардування Північного В'єтнаму взаміну за згоду Ганою приступити до мирових переговорів. Однак, північнов'єтнамські комуністи зламали це договорення. Спершу вони повели кількатижневі суперечки за форму конференційного стола, а коли щасливо вирішено ту „міжнародну проблему", обмежились виголошуванням пропаґандивних, лайливих на адресу американців і південних в'єтнамців промов.

В усьому світі ніхто з тямущих людей не має ніякого сумніву, що війна у В'єтнамі, Ляосі й Камбоджі розпочалась і продовжується внаслідок вмаршу до тих країн регулярного війська Північного В'єтнаму. Проте, по нинішній день Північний В'єтнам взагалі не признається до того історичного факту. Він іде так далеко у тій своїй тактиці, що не признається навіть до того, що у південнов'єтнамському полоні є його вояки, і відмовляється приймати їх назад, поранених чи покалічених.

Комуністи надзвичайно вперті у замаганні до своєї цілі. В даному випадку вони підбадьорені тим рухом антивоєнного спротиву в Америці, який живо пригадує їм останні роки французького колоніяльного володіння в Індо-Китаї, коли зростав противоєнний настрій у Франції, який в більшій мірі, аніж програ під Дієнбієнфу, примусив уряд Мендеса Франса виректися на Женевській конференції в 1954 році індокитайської колонії. В'єтнамські комуністи не хочуть ніяких ділових переговорів про будь-який „почесний мир", бо вони переконані, що захоплять всю владу у Південному В'єтнамі, а водночас, чи трохи згодом, також в Камбоджі і Ляосі. Вони переконані, що „в'єтнамізаційний" плян Ніксона не вдасться, бо навіть побільшена й найкраще озброєна південнов'єтнамська армія не зможе опертися великому наступові регулярної північнов'єтнамської армії. Ніксон свідомий тієї калькуляції комуністів. Тому він перестеріг на своїй останній пресовій конференції в травні ц. р., що, у випадку масової комуністичної атаки, він у своїй реакції не наслідуватиме воєнної тактики Джансона „крок за кроком". Колюмніст Джек Андерсон переклав цей вислів Ніксона на просту мову: „Нксон має на своєму столі детальний плян вмаршу американських військ до Північного В'єтнаму, якщо Ганой переступить здемілітаризовану смугу..."

Ніксон вірить ,що можна буде таки переконати північнов'єтнамських лідерів, що вони не здобудуть повної воєнної перемоги і що можуть більше виторгувати за конференційним столом від американців, аніж від південнов'єтнамських націоналістів. Збройна інтервенція у Камбоджі безумовно погіршила воєнну ситуацію комуністів, позбавивши їх там „безпечного схоронища", доплиunion зброї й амуніції через Камбоджу та масових засекречених магазинів. Шанси на поворот до влади в Камбоджі Народома Сіянука, який віддав себе на послуги комуністам, значно змаліли.

Ставка комуністів — на противоєнні настрої в Америці, на „неоізоляціоністів" у Сенаті, на пацифістичний напрямок сучасного американського лібералізму. Ставка Ніксона — на виснаження комуністів і на сповільнення допомоги Ганоєві з Москви яка не заінтересована в тому, щоб через Сіянука кріпкою ногою в кол. Індо - Китаї став Пейпінг. Обидві ставки дуже ризиковні, обидві дуже небезпечні. Коли вдасться Ричардові Ніксонові перебороти підтримувану комуністичною аґентурою гістерію в американському народі, відкликати з В'єтнаму львину частину військ і водночас забезпечити 15 мільйонів південних в'єтнамців проти кривавої масакри, яку вчинили б серед них комуністи, якби прийшли до влади, то він перейде до історії як великий державний муж. Коли не вдасться — і він і Америка переживатимуть траґедію, і нічого дивуватися, що в останніх тижнях Ричард Ніксон утратив спокійний сон.

М. Петрович

ПОЛІТИКА СПІВЖИТТЯ Й СОВЄТСЬКО-КИТАЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ

Вдумливі обсерватори китайсько - совєтського конфлікту уже віддавна передбачали, що чим більше він загострюватиметься, тим реальніші контури прийматиме совєтська політика співжиття з західнім „капіталістичним" світом. Ніхто вже не заперечує, що сучасна стадія конфлікту між Москвою і Пейпінгом стоїть на грані війни і у зв'язку з цим для Москви щораз актуальнішим стає питання забезпечення свого західнього запілля проти будь - яких несподіванок.

Цим можна пояснити активізацію політичних розмов, які передусім концентруються на головному невралгічному дотепер пункті, стосунків між Німецькою Федеративною Республікою, з одного боку, і Москвою та її сателітами в Середній Европі — з другого.

Цілими роками совєтська пропаґанда переконувала, що в Західній Німеччині панує неонацизм і що там головну ролю відіграють реваншистсько - аґресивні кола. Ця непримиренна постава до Західньої Німеччини відбивалася також на її стосунках із сателітними країнами, всяка ініціятива деяких з них з метою нормалізації стосунків завжди була торпедована Москвою. Звичайно, ця політика холодної війни супроти Західньої Німеччини не дуже гармонізувала з проголошеними Хрущовим тезами про мирне співіснування з „капіталістичним світом", тезами, що їх потім перебрали його наступники. Але, як відомо, ввесь комплекс політики мирного співіснування, що почався за часів Хрущова слід радше трактувати як тактичний маневр, розрахований на „розклад" Заходу, на ліквідацію тих антикомуністичних сил, які були в той час на Заході і, зокрема, в ЗСА досить сильні, на зміцнення п р о совєтських симпатій серед широких кіл населення.

Сьогодні начебто на цьому відтинку нічого не змінилося. В совєтській пресі і в радіо далі йдуть напади на ЗСА і на Західню Німеччину, про це при різних нагодах говорять ті чи інші совєтські достойники, зокрема військовики. На перший погляд виглядає, що все залишилося по-старому, що й в сучасній фазі контактів із Заходом і співжиття з ним головну ролю відіграють тактичні моменти. Насправді ж так воно не є. Совєтська пропаґанда не переставилася і навряд чи переставиться на прихильні до Заходу рейки, проте вона стає щораз більше формалістичною, щоб не втратити лиця перед Китаєм, щоб не дати йому дальших арґументів у руки, якими він уже тепер послуговується — мовляв, СССР намагається створити з ЗСА спільний фронт проти Китаю. Немає сумніву, що це не є головною причиною також і китайської антиамериканської кампанії, бо китайські комуністи бояться того самого закиду збоку Москви.

Насправді ж сучасна серія переговорів СССР як із Західньою Німеччиною так і з ЗСА зумовлена куди глибшими причинами, ніж тактичними, тобто потребою забезпечення свого західнього запілля на випадок війни з Китаєм, і в зв'язку з цим усякі зовнішні пропаґандивні антиамериканські чи антинімецькі виступи слід уважати за підрядну справу. Тільки назверх виглядає нібито ініціяторами сучасних переговорів з Бонном були західньонімецькі політичні керівники. В дійсності совєтська дипломатія уже віддавна підготовляла для них ґрунт. Уже яких два роки тому совєтські явні й таємні дипломати почали розмови з американськими, західньонімецькими, а то й можливо англійськими та французькими політичними колами, і щойно після цієї підготови прийшло до явних політичних розмов між Москвою і Бонном, між Східньою Німеччиною Ульбріхта та Бонном і між Варшавою та Бонном. Недавно й мадярський уряд заявив готовість „нормалізувати" свої стосунки з Західньою Німеччиною.

Немає сумніву, що без благословення Москви до будь - яких розмов не прийшло б, навіть якби німецький уряд вдесятеро більше виявив ініціятиви та компромісу. Немає також сумніву, що переговори триватимуть дуже довго і що вони не раз набиратимуть кризового характеру. Це також належить до традиційних трюків совєтської дипломатії. Але вже тепер ясно зарисовується головна ціль цих переговорів — пакт ненападу між СССР та Західньою Німеччиною і подібні договори між сателітними країнами та Бонном. Таким чином Москва одержала б вільну руку на Далекому Сході на випадок війни і могла б до цієї війни мобілізувати й частинно сили сателітних країн, про що курсують уже вістки.

У зв'язку з вище сказаним сучасний період „співжиття" між Заходом і Москвою набирає зовсім іншого характеру, ніж попередній. Можна думати, що після довгої тяганини таки прийде до конкретних „успіхів" на відтинку співжиття, тобто до підписання різних договорів, які так чи інакше нормалізуватимуть стосунки Заходу з СССР. Інша справа чи, дивлячись з перспективи майбутнього, всі ці „успіхи" не виявляться важкими ударами для вільного світу. Мало того — ці „успіхи" можуть стати одним із головних поштовхів до війни на Далекому Сході, розвиток якої годі передбачити. „Невтралітет" Заходу може мати траґічні наслідки саме для миру, в ім'я якого й ведуться сьогодні переговори. Мирні договори про ненапад потрібні для СССР приблизно з таких самих причин, як вони були потрібні Гітлерові для здійснення його аґресивно - божевільних плянів.

На нашу думку, для дійсного втримання миру у світі куди кориснішою була б еластична політика лявірування між обома комуністичними супротивниками. Китай куди слабший, ніж СССР, отже, логіка підказує, що переговори з ним принесли б для миру куди більшу користь, ніж плянування договорів про ненапад з СССР і тим самим зміцнювання його й так уже міцних позицій у конфлікті на Далекому Сході.

М. Млаковий

НЕ ПІДСОЛОДЖУЙМО ГІРКОЇ ПРАВДИ

Хоч і як ми засуджуємо почуття нашої меншовартости, а все ж таки воно надто загніздилося в нашій психіці нам на шкоду, а ворогові на користь. Загніздилось і виявляє себе навіть у таких справах, в яких ми, українці, безсумнівно краще орієнтуємося, ніж т. зв. вільний світ.

Візьмімо для прикладу хоча б справу совєтських установ позбавлення волі: в'язниць і т. зв. „поправно трудових таборів", в яких загинули мільйони наших братів і сестер. Хто знає краще ці установи і хто кому повинен би давати вияснення про них — вільний світ нам чи ми йому? Адже ж ми не забули, як ще порівняно недавно цей вільний світ кидав нам у ДП-таборах докірливо: „Якщо Сталін аж такий поганий, то чому ви не виберете собі іншого?"

І все ж таки дехто з нас жалюгідно тупцює за цим вільним світом навіть у справі відомостей про совєтські установи позбавлення волі і таким тупцюванням ллє воду на млин червоної Москви. Ось приклад:

Вільний світ жадібно накинувся на новинку — твір Солженіцина „Один день із життя Івана Денисовича", сприйнявши зміст цього твору безкритично і створивши собі на підставі цього одного твору *уявлення про всі* совєтські табори в цілості. А ми? Ми слухняно тупцюємо за цими висновками безкритично притакуючи неправді.

У статті „На всіх язиках все мовчить" („Свобода", ч. 30 з 14 11. 70) п. А. Галан висловив твердження, що „в совєтських умовах свобода слова існує лише в тюрмі". Не знаю, чи може бути більш помилкове й необґрунтоване твердження. Воно протирічить навіть змістові того уривка з твору Солженіцина, яким, як мottом починає свою статтю п. А. Галан. Ось що написано в тому уривку: „В усть - іжменському скажеш 'пошепки, що на волі сірників нема, тебе садовлять, нову десятку клепають. А тут кричи... що хочеш — стукачі того не доносять"...

Як бачимо, Солженіцин каже, що було різно: в попередньому таборі, де він був, за „язик" переслідували, а в даному — не звертали уваги. То яким же чином можна твердити про існування волі слова у всіх таборах та навіть і у в'язницях?! Щоб проспраunion волі слова в совєтських в'язницях?! Щоб про справу волі ба до них заглянути, про них почитати, якщо не про всі, то хоча б про деякі з них.

Я певен, що не знайдеться жадного колишнього совєтського політв'язня, який твердив би, що в совєтських таборах невільничої праці була воля слова. Усім підсовєтським громадянам аж надто добре відомо, що система „сексотів" („секретних сотрудніков" — таємних співробітників) є одним із головних стовпів, на яких тримається червоно - московська імперія. Крилата приповідка „де зібралося троє, там один із них — сексот" є дуже влучним виявом загальної опінії совєтського суспільства. Сексот — всюдисуще око й вухо НКВД-МГБ на так званій підсовєтській волі, сексот існує також і у в'язницях, і в таборах невільничої праці. Одним словом — скрізь під совєтським небом!

За часів Єжовщини сексоти у в'язниці мали, крім основного завдання — підслухувати й доносити, ще й додаткове, допомагати ламати духову відпорність в'язня, щоб примусити його взяти на себе продиктовану йому слідчим вину. Сексот у камері старався переконувати кожного новоприбулого в'язня в тому, що взяти на себе якусь вину він мусить, і що це є найрозумніший вихід зі становища, бо... „така ситуація". І сексотові це нерідко вдавалось. (Детальніше про ролю сексотів у в'язницях див. стор. 374-5, 377-88, 397, том І повісти „Ворог народу". О. Звичайної та М. Млакового).

У невільничих таборах „працею" сексотів керувала т. зв. КВЧ (Культурно - Виховна Частина), в якій працювали виключно „битовики" (кримінальники). Внаслідок „праці" сексотів попавсь у таборі і автор цих рядків за те тільки, що в їдальні спитав огірчено сусіда, скільки крупинок зловив він у своїй порції „баланди" (арештантській зупі). Начальство викликало підписаного до канцелярії, наґримало російською лайкою за „контрреволюцію" і посадило на цілу ніч у холодну й темну, до того ж зовсім порожню комірку, де підписаний вистояв цілу ніч, бо ні лягти, ні сісти не було на чому.

Ось так виглядає „свобода слова" в совєтських в'язницях і таборах! Солженіцин каже, що він попав у табір, де вона була. Я на жаль, не мав можливости дістати цей твір Солженіцина, але, судячи з цитат, які навів п. А. Галан так у названій вище статті, як і в попередній п. н. „Епоха в одному дні", вміщеній у „Свободі" ч. 8 з 14 І. 70, припускаю, що Солженіцин попав, очевидно, до якогось винняткового табору. Коли б Сталін або Берія (бож дія відбувалася за їх „царювання") дізналися про існування такого „вільнодумного" табору, то вони, напевно, поскручували б голови не тільки адміністрації того табору, але й усього ГУЛАҐ'у (Головного Управління Таборами) за створення лагідніших умов для „ворогів народу"! Бо ось послухаймо, які симпатичні умови в тому таборі:

В'язень спить там у „ліжку, на матрацику з дерев'яного триня", бриґада, в якій працює Солженіцин, має „доброго бриґадира... як рідного батька", в'язні мають бажання, вільний час та енергію на розмови, на складання „навіть цілої непідфарбованої історії подій в СССР". Чи ж можна знайти інший табір з такими гарними умовами існування для в'язнів?! З повною відповідальністю за свої слова твердж, що ні!

За кількасот кілометрів на північ від цього винняткового табору — у колимських таборах, наприклад, в'язні швидко забули про можливість, користуватися якимось ліжком та ще й з сінником (!) хоча б і з дерев'яного триня. Ліжко, сінник — це „буржуазні забаганки"!

Знеможені втомою, в'язні трупами падали на триповерхових нарах, збитих із лат, без будь - якої підстилки: падали й спали мертвим сном у тому самому лахмітті, в якому ходили на роботу. Ті нари часто були змочені дощівкою, що протікала крізь щілини в стелях бараків без дахів, бож були ті стелі зложені з ледве обтесаних кругляків та й спали в'язні в дощову погоду в мокрому лахмітті, бож переодягнутися не було в що.

Замість „бриґадира-батька" в'язні знали тільки бриґадира - кримінальника з його постійною російською лайкою та биттям кийком.

Цим опухлим від голоду в'язням, виснаженим щоден-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БУЛО ЩЕ ІНАКШЕ...

В моїй розвідці „Українське Військо в Закарпатті" (накл. „Вістей Комбатанта", Торонто - Ню Йорк, 1969, розділ 5, стор. 22) написано: „Відділи УГА разом з чехословацьким військом в бої проти мадярських комуністів".

З кінцем травня і початком червня 1919 р. Гірська Бриґада під командою от. Черського (відклик 50: Степан Лисак у статті „Терезин", „Українське Слово", Париж, 14 травня, 1939, пише, що це був отаман Чорний), група „Ст. Самбір" під командою от. Мацейовича, група „Крукеничі" під командою підполк. Федоровича і група „Глибока" під командою сот. Федика, були відправлені від III Корпусу, і їм прийшлося відступити на Мукачівщину в Закарпатті, що її якраз обсадило чеське військо (я якраз був у Мукачеві при обсаді). Тут частину їх роззброєно, але більшу частину, головно артилерію, на просьбу коменданта чеського штабу, кинено на мадярський фронт. В тім самім часі мадярські большевицькі війська наступали на Словаччину і під Словенським Новим Містом (Шаторалйо - Ульгель) загрозили залізничому шляхові на захід. Українці разом з чехами, після важких боїв, припинили наступ мадярських большевиків. Українці мали значні втрати: 264 убитих і коло 200 ранених. (Відклик 51: „Українська Галицька Армія", вид. Дм. Микитюка, Вінніпеґ, 1958, стор. 112-121, 582. В статті „Терезин" — див. примітку 50 — подана дальша доля цих відділів).

Степан Куропась у своїм спомині „Як то було в Шаторалйо - Уйгелі" („Свобода" з 31-го грудня 1969) пише, що в Угейлі відділи УГА не воювали з мадярськими комуністами, тобто моє твердження не відповідає дійсності, він — Ст. Куропась — там був і жадної війни не бачив (цитую з пам'яті).

Д-р Іван Гурко, кол. четар УГА, II-га група Крукеничі у своїй статті „Було інакше, а не так" („Свобода" з 29 квітня 1970) правильно спростовує неточності в спогаді п. Куропася. Але д-р І. Гурко так само не згадує про участь „інтернованих" вояків УГА в боях проти мадярських комуністів.

Причина заперечення п. Куропася і мовчанки д-ра Гурка: вони були в групі „Крукеничі", яка не брала участи в цих боях. В боях брала участь артилерія Гірської Бриґади УГА під командою от. Черського (чи Чорного), і її участь була „класифайд", тобто строгою таймницею, про що інші вояки не знали.

Я був не учасником, а „сучасником", який бачив і чув дещо. Коли під кінець червня я їхав з Ужгороду до Требішова, то вирушив з Ужгороду пішки, бо не було залізничого руху. Перед Собранцем мене догнало чеське вантажне авто, і, коли я показав водієві два сиґари, він застановив машину і відвіз мене до Михайловець. З Михайловець до Кошиць воєнні вантажні авта брали подорожників за нормальну оплату (та за „тіп" в сиґаретах). Я запитався водія, чому немає ще залізничного сполучення, і він сказав, що рейки під Шат.-Уйгелем, що їх розбили українці, ще не направлені. Я витріщив очі і сказав: „Українці з вами не могли там битися". „Самозржеймйе" (очевидно), — відповів чех. — вони помагали нам проти Бейли Куна.

Ужгородське „Українське Слово" — тижневик, редаґований д-ром Михайлом Брацайком, — в одному з чисел 1936-38 рр. (ці числа я позичив, і вони пропали) докладно описує українську участь в боях під Шаторалйо - Уйгелі. Та, що найважніше, подані мною джерела: книжка Дм. Микитюка і стаття Степана Лисака ясно говорять про участь УГА в боях проти Бейли Куна.

Отож, то було не так, як пише п. Куропась, ані так, як згадує д-р І. Гурко, але так, як написав Штефан у розвідці „Українське військо в Закарпатті".

А. Штефан
Філядельфія

СИНОД ЄПИСКОПАТУ УКЦ

(6)

8. Синод поручає Українському Католицькому Університетові створити Осередок постуляційних студій, завданням якого буде збирати матеріяли і підготовляти беатифікаційні і канонізаційні процеси українських праведників.

III. Літурґічні й обрядові постанови

9. Синод гаряче поручає і твердо кладе на серце всім отцям духовним, монахам і монахиням та всім вихованикам поучувати і звертати окрему увагу вірних, а передусім молоді, на красу, велич й дух нашого обряду, його особливе значення в житті Вселенської Церкви і українського народу; вивчати свій обряд і його літурґічні мови, старослов'янську та українську. Треба безумовно провадити всю виховно-релігійну працю в дусі свого обряду і піддержувати прив'язання до нього, закликаючи всіх вірних до пильного зберігання всіх його традицій і плекання його церковної музики, архітектури, іконографії та всіх форм його релігійно-мистецького вияву.

10. При тому треба постійно пригадувати нашим вірним, а зокрема молодому поколінню, що згідно з навчанням II Ватиканського Собору всі вірні є рівнож безумовно і стисло зобов'язані не тільки зберігати свій обряд, але його розвивати, закріплювати, поширювати і вдосконалювати (Декрет про Східні Церкви, 6).

1. Наші Владики, отці духовні, черці і черниці повинні сміло боронити прав візантійсько-українського (київсько-руського) обряду і пригадувати вищенаведену постанову II Ватиканського Собору всім тим, хто посмів би її порушувати.

12. Літурґічними мовами в Українській Католицькій Церкві є мови: церковно (старо)-слов'янська, з прийнятим в Київсько-Галицькій Митрополії виголошуванням, та українська.

13. Синод приймає до відома і схвалює українські переклади Євангелії, Апостола і Божественної Літурґії св. Йоана Золотоустого, видані Блаженнішим Верховним Архиєпископом.

14. Усильним бажанням Синоду є, щоб Міжєпархіяльна Літурґічна Комісія під проводом Блаженнішого Верховного Архиєпископа продовжувала переклад на українську мову і інших літурґічних книг нашого обряду, як Требника, Часослова тощо, та дальших частин св. Письма.

15. Синод приймає до відома і одобрює приготоване Літурґічною комісією видання Архиєратикону.

16. В доповненні до постанов попереднього Архиєпископського Синоду з 1965 року про вживання інших мов, як старослав'янська й українська, в служенні св. Літурґії, тобто читання Апостола, Євангелії, виголошування проповідей, Вірую, Отче наш, Вірую Господи, теперішній Синод дозволяє вживати інших мов також у дияконських частинах, це значить, в усіх єктеніях з прошеннями і відповідями вірних, якщо в храмі служиться більше св. Літурґій і якщо заходить таки справжня потреба. Синод силою такого загального рішення дозволяє Впреосв. Митрополитам і Владикам поза митрополіями вживати інших мов за попереднім узгідненням і благословенням Блаженнішого Верховного Архиєпископа.

17. У зв'язку з повищим рішенням Синод поручає Впреосв. Митрополитам і Владикам поза митрополіями предложити відповідний літурґічний переклад у відношенні до місцевих потреб мові Верховному Архиєпископові, щоб його можна було видати з благословенням на користування ним.

18. Відносно святкування свят в Українській Католицькій Церкві Синод, беручи до уваги нові суспільні і економічні умовини життя і праці наших вірних та звільнення вже іншими помісними католицькими Церквами їхніх вірних від деяких приказних свят, постановляє в дусі канонів II Ватиканського Собору: З днем 1 січня 1970 р. обов'язуючими для вірних нашої Церкви є наступні святкові дні:

1) Всі неділі в календарному році.
2) Різдво, Богоявлення, Великдень, Зіслання св. Духа — по одному дневі (перший день).
3) Найменування (Обрізання) Г. Н. І. Х.
4) Благовіщення Пречистої Діви Марії.
5) Вознесення Г. Н. І. Х.
6) Успення Пресвятої Богородиці.

В ці свята всі вірні є в совісті зобов'язані брати участь у Службі Божій і інших церковних богослуженнях, вислухати проповіді та здержатися від тяжкої фізичної праці, а єпископи й парохи, зглядно їх заступники, зобов'язані жертвувати Службу Божу за єпархіян, парохіян і своїх вірних та виголосити проповідь. Очевидно, що від цих обов'язків допускається звільняючі причини (недуга, службові чергові обов'язки, фізичні перепони і ін.).

В усі інші свята священики зобов'язані відправити Служби Божі і виголосити проповідь для вірних в догідну пору (вранці або ввечері), щоб могли святкувати ті вірні, що бажають і можуть. Одначе таке побожне і давнім звичаєм освячене святкування тих свят, брати участь в Службі Божій і церковних богослуженнях та повздержуватися від тяжкої фізичної праці, не зобов'язує в совісті, а священики не є зобов'язані жертвувати Службу Божу за нарід.

19. Попередня постанова щодо посту остається в повній силі для цілої нашої Церкви, і всякі виломи є незаконні (пор. „Благовісник" 1966 , ч. 2-4).

20. Належить надалі зберігати прадавні звичаї і приписи нашої Церкви відносно посвячення Великого Мира і Антимінсів у Великий Четвер.

21. Згідно з первісною традицією в Київсько-Галицькій Митрополії Велике Миро та Антимінси посвячував Митрополит як Голова Помісної Української Церкви і передавав їх Єпархам Митрополії. Тому Владики, які на бажання отримували б Святе Миро чи Антимінси від Верховного Архиєпископа, поступали б в дусі тієї традиції.

22. Церковні ризи і священича ноша повинна відповідати східнім традиціям нашого обряду.

IV. Покликання до священичого стану

23. Беручи до уваги надзвичайно великі духовні й організаційні потреби Церкви та відносно дуже мале число священиків, ченців і черниць, що могли б відповісти цим пекучим потребам, Синод закликає всіх отців духовних, чернечі мужеські й жіночі спільноти та всіх вірних Української Католицької Церкви, щоб поглибили й зміцнили працю на полі покликань до духовного й священичого станів в наших родинах, школах, організаціях і установах в тому глибокому переконанні, що Бог кличе на свою особливішу службу численних і здібних юнаків і юначок з нашого українського народу. Наша Церква, наша родина, наша школа і преса, наші установи і ціла українська спільнота мусять їм в цьому помогти молитвами, виховними впливами, усвідомленнями, заохочуваннями, поученнями і матеріяльними засобами.

(Далі буде)

Збори за Патріярхат Української Католицької Церкви в Едмонтоні

Едмонтон. — Тут відбулися 10 травня великі громадські збори, організовані єпархіяльною Радою Громадських Організацій За Патріярший Устрій Української Католицької Церкви. Збори відбулися в концертовій залі школи Вікторія з участю коло півтисячі осіб. Зборами проводив голова Ради мґр Роман Осташевський, який є одночасно головою місцевого Відділу КУК. Головним промовцем був д-р Михайло Марунчак з Вінніпеґу, голова Краєвої Канадійської Ради Українських Громадських Організацій за Патріярхат УКЦ. В одногодинній доповіді „За існування та вивершення Української Католицької Церкви" гість доповідач дав історичне тло тотального наступу політичних та церковних керманичів Москви на ліквідацію УКЦеркви. Він сказав, що між царськими та кремлівськими можновладцями в цьому відношенні ніколи не було різниці. Такі уми та керманичі Вселенської Церкви, як папа Григорій XVI, Лев XIII та інші бачили цю проблему і шукали позитивної розв'язки на скріплення УКЦеркви.

Сьогодні є люди в Священній Конґреґації Східніх Церков, які не бачать і не розуміють цієї проблеми, говорив доповідач. Щоб повністю відповісти сучасним потребам УКЦеркви, Ієрархія цієї Церкви винесла далекойдучі постанови в справі правління УКЦеркви. Схвалення патріяршого устрою цієї церкви на Архиєпископському Синоді в минулому році та проголошеному в дні 4-го жовтня є остаточним законом не тільки для ієрархії цієї Церкви, але і всього священства та Божого люду.

Заіснування Помісної УКЦеркви, говорив доповідач, накладає на всіх обов'язок дисципліни та послуху Блаженнішому Йосифові, найвищому керманичеві цієї Церкви. Створеній Патріярхії мусить бути також дана всестороння матеріяльна допомога.

Учасники цієї многолюдної наради повністю солідаризувались з думками доповідача та свою прихильність піддержували бурхливими оплесками. Після доповіді заля спонтанно заінтонувала „Боже, вислухай благання". Одноголосно схвалено резолюції та привітання українській ієрархії, Блаженнішому Йосифові та святішому Отцеві, якому схвалено надіслати окреме письмо з відповідною петицією. Наради закінчено співом національного гимну. Була також вступна мистецька програма, в якій брав участь ансамбль „Мережі". На вступі промовляв теж мґр Григорій Порохівник, який представив гостя-доповідача.

Користаючи з побуту д-ра М. Марунчака в Едмонтоні, місцевий Відділ НТШ запросив його з доповіддю для свого членства. Тема доповіді: „Питання Патріярхії УКЦ у Львові в роках 1842 та 1880". Після доповіді була глибока дискусія, в якій забирали слово проф. Яр Славутич, ред. М. Хомяк, інж. М. Когут та інші. Сесією провадив інж. Василь Кунда, голова осередку. **Н. П.**

Святкування празника Воскресення в Українському Селі в Ґлен Спей, Н. Й.

Світлий празник Воскресення ГНІХ в Українському Селі Ґлен Спей, Н. Й., попередили страсні Богослужби. У Велику П'ятницю, 24-го квітня о год. 1-ій по полудні, Впрепод. отці Павло Малюґа ЧНІ, протоігумен з Вінніпеґу та д-р Михайло Гринчишин ЧНІ, ігумен та парох виложили плащаницю. Процесія, з участю мешканців Ґлен Спей, відбулася в церкві. Впреп. о. П. Малюґа ЧНІ виголосив проповідь, моттом до якої послужила великопостна пісня „Люди мої люди, що я вам зробив". Проповідь зробила глибоке враження на вірних. До год 9:30 вечора люди відвідували Божий Гріб, урядженням якого зайнялися пан Григорій Гунчак та його син Мирон, а прикрашенням пані Саляк.

У Велику Суботу, Впреп. о. П. Малюґа ЧНІ, відслужив Божественну Літургію о год. 8-ій рано та запричащав багатьох вірних.

Недільні, великодні Богослуження в Українському Селі почалися о год. 8-ій рано відправою Надгробного, що його відслужили, Впреп. оо. П. Малюґа ЧНІ, та д-р М. Гринчишин ЧНІ. Після того, уформовано процесійний похід на привітання Преосвящ. Владики Кир Йосифа. З приходом Владики до Церкви почалася Воскресна Утреня. Після трикратного обходу церкви Владика з духовенством та вірними, яких було коло півтори тисячі, задержався перед зачиненими дверми церкви, інтонуючи могутнім голосом — „Слава Святій, Єдиносущній..." Згодом заінтонував радісну пісню „Христос Воскресе". Її підхопили присутні. Із тисячі грудей покотилася горами та долинами Делеверу могутня мелодія. Вона досягла глибини серця кожного приявного, в неодного поплила сльоза радости та спомин про своїх рідних у рідному краї.

Літургію відспужив Впреосвящ. Владика Кир Йосиф у сослуженні оо. Протоігумена Павла Малюґи ЧНІ та шамбел. Еміліяна Монастирського. Ролю церемонієра повнив Впреп. о. М. Гринчишин ЧНІ. Під час Літургії співав Хор Церкви св. І. Хрестителя в Нюарку, під дириґ. М. Добоша.

Під час Літургії виголосив Владика високопатріотичну проповідь.

З церкви народ із своїм Владикою та духовенством подалися на подвір'я, де Владика поблагословив традиційні кошики з пасхою та іншими „снідами".

Церковні Богослуження покінчилися коло год. 11:30 ранку. Закінчився пир душевний, сотки людей прийняли до своїх сердець воскреслого Спасителя у св. Причасті. Вони поспішали на спільний великодний сніданок. Сніданок приготовано у двох приміщеннях: в залі оселі УРСоюзу „Верховина" та в ресторані „Ґлен Спа". В залі оселі „Верховина" зібралася вся молодь та частина старшого громадянства в числі 300 осіб. На порозі будинку вітав всіх щиро-сердешно управитель оселі д-р Р. Ричок. Таке саме число зібралося в ресторані „Ґлен Спа".

Впреосвящ. Владика Кир Йосиф відвідав найперше оселю „Верховина", поблагословив приготовані дари, поділився з всіма традиційним благословленим яйцем та зложив святочні побажання приявним.

З рамени УРСоюзу та від управи оселі „Верховина" витав Владику д-р Р. Ричок, виявляючи свою, та всього членства радість із приводу такого величного свята.

На залі Владику привітала Ірця Пацлавська, учениця Української Школи св. І. Хрестителя в Нюарку, закінчуючи своє привітання многоліттєвім для Владики. Приявні відспівали радісне „Христос Воскрес".

Побувавши деякий час з молоддю, подався Владика до ресторану „Ґлен Спа".

На оселі „Верховина" з молоддю залишився Впреп. о. д-р Гринчишин ЧНІ та редактор І. Дурбак.

У порогах ресторану „Ґлен Спа" привітали Владику п-ве д-р інж. М. Клюфас та інж. А. Осадца.

Церемонію спільного сніданку започаткував голова Церковного Будівельного Комітету д-р Е. Грабарчук, який попросив Владику поблагословити приготовані дари. Владика і тут поділився з присутніми традиційним яйцем.

Промовляв до зібраних д-р інж. М. Клюфас, — промотор та організатор Великодня в Українському Селі.

Зворушливе слово виголосила Впрепод. Мати Марія ЧСВВ, яка між іншим, сказала: — „Ви всі, що знаєте своє походження та дорожите ним, стійте на сторожі і не позвольте, щоб кілька немічних, але голосних своїм стогнанням неграмотности і меншевартости не взяли верху над більшістю. Нехай ніхто не буде в силі знищити нашу Українську Церкву, наш обряд, український дух серед української еміґрації".

З рамени УРСоюзу та оселі „Верховина" промовляв д-р Р. Ричок. Від міста його майор п. Бізлент та Впрепод. о. П. Малюґа ЧНІ, з Вінніпеґу, за дозволом якого оо. Редемптористи перебрали управу Церкви св. Володимира в Ґлен Спей на біжучий сезон.

Д-р Е. Грабарчук подякував всім за участь у першому в історії нашої громади в Ґлен Спей Великодні та за працю при організуванні цього свята.

Молитвою „Ангел вопіяше" закінчено це прийняття.

О год. 2-ій по полудні молодь Пласту та СУМА з Нюарку, Н. Дж., вивела ряд гагілок, що їх сприймала численна авдиторія з одушевленням: приявний був і Впреосвящ. Владика Кир Йосиф, який не ховаючи свого захоплення, висказався дуже прихильно під адресою наших пластунок та сумівок — виконавців хороводу.

Михайло Добош

Група пластунок і сумівок, що взяла участь у гаївках біля церкви св. Володимира в Ґлен Спей

НЕ ПІДСОЛОДЖУЙМО ГІРКОЇ ПРАВДИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ною тяжкою працею, що тривала 12-16 годин без відпочинку протягом року, — цим в'язням було зовсім не до того, щоб ... складати якусь „непідфарбовану", а чи, може, дещо „підфарбовану історію подій в СССР". Ці в'язні не мали ні часу, ні фізичних сил на звичайні розмови, бо кожен із них „доходив", себто повільно вмирав, замкнувшись сам у собі, млісно очікуючи смерти - визволительки.

Але навіть у такому стані за в'язнями неухильно стежило око КВЧ: вище я навів тільки один приклад з мого власного життя, а їх було багато, бо ж сексоти мусіли доказувати свою невсипущу „б д і т єльность" (чуйність).

В саме таких умовах загинули десь у тих колимських таборах невільничої праці поет М. Драй - Хмара, відомий театральний діячреформатор Лесь Курбас, професор - методист української мови Христенко та непораховані сотні - тисяч наших братів українців, як рівнож і не-українців. Не краще було й по інших таборах, бож керівництво ними було централізоване і містилося в Москві на вулиці Кірова під назвою „Главноє Управлєніє Лаґерей НКВД СССР".

Воля була лише для душі в'язня: совєтська система ув'язнення створювала справді дуже сприятливі умови, щоб та душа „ворога народу" якнайшвидше покидала його тіло. Трудно допустити думку, що п. А. Галан не читав, ба навіть не чув нічого про совєтські установи позбавлення волі, і тільки вперше від Солженіцина дізнався про них. А якщо читав чи чув раніше, то, читаючи Солженіцина, мусів відчути різницю — виїнятковість деяких тверджень Солженіцина, а відчувши, чому промовчав правду перед читачами? Щоб не суперечити опінії вільного світу? Чому не задумався п. А. Галан над тим, що така його постава чейже ллє воду на колесо ворожого млина, і що таким чином він — свідомо чи несвідомо — підсолоджує унікально жорстоку дійсність у совєтських установах позбавлення волі?!

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА, Ч. 12.

Д-р М. Малиновський, Паркерсбург	$ 12.00	І. Піх, Торонто	2.00
Е. Конопка, Кемден	5.00	З. Полоз, Ошава	2.00
І. Орлінський, Лос Анджелес	5.00	Ю. Приймак, Дітройт	2.00
С. Шопяк, Еллінгтон	5.00	І. Рітроський, Гадсон	2.00
Б. Рак, Лонг Айленд Ситі	4.60	П. Самотіє, Монтреаль	2.00
С. Кобільник, Нюарк	4.00	І. Ситник, Філядельфія	2.00
І. Худий, Ню Йорк	4.00	Ф. Ставарський, Філядельфія	2.00
А. Богданів, Ветерсфілд	3.00	Ф. Стахів, Гемилтон	2.00
А. Винарчик, Дітройт	3.00	С. Стефанів, Флинт	2.00
Д. Дуллеба, Провіденс	3.00	Г. Ткач, Віллімeнсет	2.00
А. Зидик, Філядельфія	3.00	М. Турянський, Ню Йорк	2.00
І. Курах, Тітусвілл	3.00	М. Філь, Торонто	2.00
Д. Лозинський, Ню Гейвен	3.00	М. Чайковський, Монтреаль	2.00
М. Людович, Ст. Луїс	3.00	С. Шаґала, Філядельфія	2.00
В. Мельничук, Кліфтон	3.00	П. Шевчук, Вотервліт	2.00
В. Прокопик, Янґставн	3.00	С. Шилкевич, Трентон	2.00
Я. Рубель, Бейсайд	3.00	Л. Шишка, Монтреаль	2.00
Г. Баран, Торонто	2.58	П. Ясінський, Торонто	2.00
П. Біленький, Кетлеби	2.00	Т. Ільчишин, Олифант	1.50
В. Білий, Масапіква	2.00	Г. Бурбан, Кліфтон	1.20
В. Брездун, Парма	2.00	Ф. П. Булич, Мінеаполіс	1.00
П. Вайда, Торонто	2.00	В. Воробець, Ірвінґтон	1.00
В. Віретюк, Едмонтон	2.00	В. Гуссар, Рочестер	1.00
М. Галица, Белле Вернон	2.00	М. Дозорський, Ірі	1.00
Н. Гомзяк, Парма	2.00	П. Дроп, Рочестер	1.00
Н. Грипич, Чикаґо	2.00	М. Заяць, Вашинґтон	1.00
С. Ґеба, Ляшін	2.00	Б. Кіпібіда, Торонто	1.00
А. Зазуляк, Філядельфія	2.00	Ю. Князь, Джерзі Ситі	1.00
С. Зелінка, Чикаґо	2.00	М. Корінець, Лос Анджелес	1.00
М. Жеребецька, Саскатун	2.00	Л. Король, Монтреаль	1.00
Г. Жеребняк, Акрон	2.00	А. Кострош, Сіеттл	1.00
О. Жулинський, Нюарк	2.00	М. Куликовський, Бентон Гарбор	1.00
І. Кальніченко, Дітройт	2.00	А. Курах, Янґставн	1.00
Я. Клунь, Гемилтон	2.00	М. Ласка, Дітройт	1.00
С. Кобилецький, Рочестер	2.00	В. Лев, Скрентон	1.00
С. Коваль, Ґарфілд	2.00	М. Марунчак, Монтреаль	1.00
Т. Ковбасюк, Клівленд	2.00	В. Матичак, Чикаґо	1.00
М. Козак, Ню Йорк	2.00	Д. Небор, Ню Гейвен	1.00
Е. Колинківський, Монтреаль	2.00	Ю. Папасюк, Гелвей	1.00
Е. Козюпа, Ню Гейвен	2.00	С. Панчишин, Парма	1.00
О. Копей, Форт Лаудердейл	2.00	С. Подольський, Асторія	1.00
Г. Кушнір, Коговс	2.00	А. Смішко, Філядельфія	1.00
Г. Левко, Воррен	2.00	М. Сташишин, Бруклин	1.00
Г. Маґаріне, Бруклин	2.00	В. Табучу, Вейн	1.00
С. Мартиняк, Фенікcвілл	2.00	А. Тилка, Ню Бритейн	1.00
Н. Марушка, Чикаґо	2.00	Р. Чаве, Йонкерс	1.00
Н. Новак, Чикаґо	2.00	Д. Черніченко, Петерсон	1.00
С. Омельченко, Ґрімсби	2.00	Г. Шкода, Чикаґо	1.00
І. Павловський, Боффало	2.00	І. Кобзей, Ст. Джозеф	0.50
І. Пацай, Маямі	2.00		
П. Пиший, Бруклин	2.00		

В пошану Т. Чупринки в Джерзі Ситі

(Закінчення зі сторінки 1-ої)

ли повстанські пісні. Двічі виступав квартет „Каравана" під дириґуванням Богдана Бемка із Р. Канюкою, І. Ковалем, Р. Яськовим, ґітаристом Б. Кряком та піяністкою Марією Геча. Після декламацій вірша М. Бовслава — юна сумівка Нуся Вох, П. Кізка „Чупринка" — пластун Михась Левко та М. Щербака „Генерал Чупринка" — пластунка Ірина Леуш, виступив квартет „Каравана" в супроводі Гуртка Бандуристок під дириґуванням Р. Левицького з неповторним маршем упівського куреня Бойків „Світить місяць". По короткій перерві відбувся Святочний Апель, який провів ген.-хор. П. Самутін. Віддавши вояцьку почесть американському й українському прапорам, ветеран багатьох антикомуністичних боїв ген.-хор. П. Самутін вийшов на сцену, на якій біля бюста Головного Командира УПА виструнчилась молодь із СУМА і Пласту з прапорами та кол. Вояк УПА п. І. Жук і Вояк Дивізії та УПА п. П. Левко. У Вояцькім Апелі ген.-хор. П. Самутін говорив про Головного Командира УПА ген.-хор. Тараса Чупринку-Шухевича, як державника, соборника, провідника і великого командира. Зворушливе свято закінчилось спільним співом „Ще не вмерла Україна". По закінченні в нижній залі УНДому, який того вечора передав упорядникам свої приміщення безкоштовно, зібрались гості й представники громадянства при перекусці, приготованій дбайливими Панями із СУА, Пласту й СУМА. Гостям та всім учасникам програми, як і невтомним Паням та Управі УНДому, подякував д-р Є. Котик. Промовляли: пп.: В. Гела, ген.-хор. П. Самутін, о. З. Бачинський, маестро Є. Курило, мистецький керівник „Каравани" Б. Бемко, маестро Р. Левицький, будівельник бункерів для УПА інж. І. Кравчук. Пп. В. Гелі з нагоди 70-ліття і о. З. Бачинському з нагоди 50-ліття священства присутні відспівали „Многая літа".

Замість квітів на свіжу могилу Покійного
сл. п. **Інж. ЕВГЕНА ПИНДУСА**
жертвуємо 20.00 долярів
на Фонд Катедри Українознавства при Гарварді.

Родині Покійного висказуємо наші щирі співчуття.
Довер, Н. Дж. — Оксана і Орест КЛЮФАС

Ділимося з Членством ОДВУ і Братніми Організаціями та всім Українським Громадянством сумною вісткою, що дня 11-го травня 1970 р. в Ст. Кетринс, Онтаріо, відійшов від нас у Вічність

СЛ. П.
Інж. ВОЛОДИМИР КОССАР

учасник Українських Визвольних Змагань, Командир 5-ої Сокальської Бриґади УГА, член УВО, член Сенату ОУН, основник Української Стрілецької Громади і Українського Національного Об'єднання в Канаді, довголітній голова Краєвої Екзекутиви УНО, ініціятор і співтворець Комітету Українців Канади, член Українського Відділу Канадійського Королівського Леґіону, провідний український діяч на Рідних Землях України і в Канаді.

Хай Світла Пам'ять про Нього завжди живе між нами.

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ
ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ АКАДЕМІЧНИХ І СТУДЕНТСЬКИХ ТОВАРИСТВ — ЗАРЕВО
МОЛОДІ УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ (МУН)

Закінчується підготова до вистави нового балету „Квіт Папороті"

Балерина Рома Прийма-Богачевська підготовляє наймолодших виконавців „Квіту Папороті"

Ню Йорк. — Відома балерина і педагог п-ні Рома Прийма-Богачевська з багатьма співпрацівниками закінчує підготову до прем'єри балету її авторства під наг. „Квіт Папороті", в якому беруть участь більше як 100 малих і юних виконавців. Прем'єра балету „Квіт Папороті" відбудеться цього місяця, 24 травня, о год. 2.30 по полудні, у великій залі Бруклинської Музичної Академії на Бруклині. Вистава спонзорована ЗУАДК-ом і увесь чистий дохід з неї авторка і постановник балету п-ні Рома Прийма-Богачевська призначила на допомогу українцям, потерпілим у Юґославії від землетрусу. У першій дії „Квіту Папороті" виведені сцени з ночі на Івана Купала: молодь гуртується біля вогнища, дівчата пускають вінки, ворожачи, котра скорше вийде заміж. Нарешті прийшла північ, молодь іде в ліс шукати квітку щастя — цвіт папороті; молодому козакові Степанові мавки вирішили допомогти знайти той квіт. У другій дії, що відбувається в казковому царстві квіту папороті, мавки щасливо проводять Степана повз різних лісових духів і потвор до квіту папороті, з сяйва якого виходить чарівна дівчина. Степан забуває про свою Оксану і танцює з нею аж до непритомности. Але надходить ранок, зникають мавки та інші лісові появи, дівчина Оксана знаходить свого хлопця Степана й будить його зі сну. Козак Степан передає своїй дівчині чарівний квіт папороті і всі щасливо повертаються до села. Не можливо тут назвати всіх молоденьких танцюристок і балерин з огляду на їх кількість; з юнаків у балеті беруть участь: Ромко Строцький, Левко Строцький та Славко Білий. Балет ітиме в музичному супроводі молодого піяніста Олега Левицького, з яким авторка балету спільно вибрала музичні уривки з творів Данькевича і Кирейка; декорації Володимира Бачинського, реквізит Оленки Богачевської; невтомні матері вже закінчили шити костюми для понад 100 юних виконавців цього балету-казки, побудованого на українських народних повір'ях і переказах. Білети на виставу набувати при касі в день вистави.

Представник австралійського уряду закликає українських дітей вивчати рідну мову

Канберра. — Представник Міністерства еміґрації і голова урядового Відділу Еміґрантів, нещодавно створеного, Джеймс Гюстон прибув з Канберри до Сіднею та побував в інших кількох місцевостях, зустрічаючись із громадськими й культурними українськими репрезентантами. Українці привітали урядового гостя в Лідкомбе, в українському народному домі, де Д. Гюстон мав довшу розмову з представниками ґромади, з українськими студентами, викладачами педагогічних курсів та ін. Наступного дня об'їхав у товаристві інж. Ю. Денисенка та П. Чудкевича частину української спільноти в Сіднеї, відвідав храм св. Покрови у Флемінґтоні й інші українські церкви обох віровизнань, особливо цікавлючись українськими бібліотеками при школах і церквах. Під час відвідин Рідної Школи гість був присутнім на пробі молодечого Ансамблю бандуристів, яким був захоплений, як і молодечим українським балетом. Як повідомляв тижневик „Вільна Думка" ч. 12. 1970, „відвідуючи наші школи, п. Гюстон закликав дітей вивчати свою культуру, історію, мову, підкреслив велике значення цих шкіл в майбутньому розвитку австралійської культури". Під час заключної зустрічі з представниками української громади в Сіднеї були порушені різні проблеми, як невірна, применшена офіційна інформація про кількість українців в Австралії, поставлено домагання, щоб уряд нав'язав зв'язки з національними групами в країні, уможливив іміґрацію бажаючих українців із Юґославії до Австралії та ін.

Степан Салик.

ОСТАННІЙ СПІВЕЦЬ ГУЦУЛЬЩИНИ...

МИХАЙЛО ЛОМАЦЬКИЙ У ВЛАСНИХ СПОМИНАХ І ЛИСТУВАННІ

(З приводу Гуцульського З'їзду на Союзівці)

Нам колись доводилося вчителювати на Гуцульщині.

Проф. М. Ломацькому над бистрим Черемошем — а мені, над Прутом... Тому, що віддаль між Прутом і Черемошем доволі далека, ми особисто не могли зустрічатись частенько. Перший раз з проф. М. Ломацьким ми зустрілись у Ворохті, коло церкви, коли посвячували Народний Дім, іншим разом на Гуцульській Просфорі, що відбулася в Народному Домі у Ворохті 1938 р.

Тут хочу згадати про те все, що ще задержалося у моїй пам'яті та про деякі дані — може малознані події з життя письменника проф. М. Ломацького, із моїх особистих спогадів та з листів.

**

Коли глянути у давноминуле — відгребуючи припорошені сторінки „книги життя, проф. М. Ломацького, то на першій сторінці цієї книги зустрічаємо напис:

Михайло Ломацький народився Р. Б. 1886, дня 23 листопада в Гусятині над Збручем. На дальших сторінках цієї „книги" читаємо те все, що говорить про життя, учительську працю і письменницьку діяльність та творчість бл. п. проф. М. Ломацького.

Ось деякі виїмки: Вчився в Учит. Семінарії в Тернополі. Студії закінчив в Заліщиках 1906 р. Першу вчительську посаду, як молодий учитель-плугатор дістає в Снятинщині Тоді вже за його патріотичну діяльність серед українського народу, шкільна влада, часто переносить його із села до села а вкінці в Чорногору... У далеко віддалене від світу і людей — забуте тоді село Голови, над бистрим Черемошем. За його працю і любов до Гуцульщини, особливо до дітей — гуцули полюбили свого вчителя М. Ломацького, — а він полюбив їх, віддаючи їм за те все, що найдорожче мав: своє серце і душу...

Був завжди трохи неспокійного духу — завзятий і непокірний. Йшов усе прямим шляхом, — а шлях той був справді від самого початку дуже тернистий В 1920 р. сидів у коломийській тюрмі, разом з гуцульськими повстанцями. Звільнений з тюрми працює далі. Завжди бадьорий і невгнутий! В приватному життю дуже товариський і очитаний, — його бібліотека мабуть одна з найбільших тоді була на Гуцульщині.

В домі проф. М. Ломацького бували визначні письменники як: Василь Стефаник, Марко Черемшина, Лесь Мартович, Михайло Коцюбинський, Гнат Хоткевич, Іван Франко — листування з останнім передав до музею в Канаді.

Крім вищезгаданих, бували й особисто знайомі були з ним: мистець Олекса Новаківський, що тоді створив чудову картину „Довбушевої Дзвінки", а позувала до неї доня бл. п. проф. М. Ломацького — Лідія, тепер одружена Бедрій, що живе у Відні.

Від Лесі Українки, що гостювала тоді на Гуцульщині, в дарунку, як спомин від неї одержав власноручно вишиту сорочку, яку письменниця подарувала дружині проф. М. Ломацького. В одному з листів проф. М. Ломацький писав: „Чи може там у вас хтось, міг би набути цю святість, цей скарб, бо у мене дуже круто з грішми..."

**

Під час другої світової війни большевики запроторили його до львівської тюрми. Чудом діставшись на волю, перейшов цілу нашу скитальщину в таборах Австрії опісля Німеччини.

У своїх листах часто згадував не про свої особисті турботи, що їх нераз було понад міру, — а про турботи загальні нашої еміґрації. Почав освітню працю, як в листах писав, щоб „Україна не спала." Виголошував доповіді на різні теми, які на цікавості поширював по наших таборах, щоб будили національну свідомість. Працював, не маючи відпочинку ні вдень ні вночі. Одною журбою його було тільки, щоб „Україна не спала."

За свою працю приходилось йому дуже часто почути не тільки від своїх, але і від чужих, не подяку, але навпаки — перетерпіти багато лиха і турбот, бо вискрінґований не мав змоги виїхати до Америки. Тинявся по домах для залишенців, де теж не дуже весело було.

Часто писав, що забутий всіма, що ніхто й не згадає його на чужині і не напише. Ось виїмок із одного листа:

„Чужий вітрець приносить знову крізь вікно самоту. Непрошена і небажана сідає коло мене. Нема змоги ні сили прогнати її — треба сидіти з нею і увесь день. А вона така непривітна, захмарена, насуплена, як наша Чорногора пізньою осінню. Ви про це самі добре знаєте. З нею приходить в кімнату ніч. Але вснути не можна. Невидима сила проганяє сон. Що вона та сила, Ох, це ж чорна як ніч, сильніша смерти — туга. Туга за минулим ген там далеко - далеко в горах Карпатах у Бескиді зеленому."

Коли згадуємо листи бл. п. проф. М. Ломацького, то треба сказати, що в них письменник висказував всі свої турботи, жалі і тугу, а особливо все те, що його журило і чим наболіло його добряче серце. Тих листів у мене більше сотні і про кожний з них годі тут згадати, вони колись можуть бути цікавою окремою студією не тільки про особисте життя письменника, про його творчість, але теж і про ті часи, серед яких нам на скитальщині і на нових місцях осідку, прийшлося зустрінути.

Особливо дуже важко професорові М. Ломацькому було тоді, коли наближалися Різдвяні або Великодні свята. Писав тоді: „нема кому сказати і Христос Рождається чи Христос Воскрес!" Важко про це згадувати, але часто бл. п. проф. М. Ломацький жалівся, що голодує... а при життю тримають його ще тільки цигарки, яких викурював дуже багато і сильна чорна кава.

Ось знову виїмок із листа: „Ви знаєте як німаки нас чужинців в домі старців годують. На Великдень подали мені „вассер зупку", а я голодний і думав, що хоч раз на Великдень добре наїмся, бо я дуже тепер висох і наші тут мене називають „український Ґанді"... Але Ґанді мав хоч козу а я її не маю". Напевно нам важко тепер зрозуміти, що хтось з наших ще недоїдає — голодує.

Коли я якусь більшу суму грошей за розпродані книжки вислав і просив, щоб ними рятував особливо своє здоров'я, відписував, що всі гроші передав друкарні Лоґос в Мюнхені, за друк попередньої книжки.

Колись „хтось" збагатиться, перевидаючи книжки бл. п. проф. М. Ломацького, бо вони вже тепер „білі круки". Хтось збагатиться його трудом і недоїданням і невиспаними ночами. Треба конче „комусь" подбати, щоб зберегти право передруку всіх творів бл. п. проф. М. Ломацького.

**

Треба подивляти дуже сильний організм бл. п. проф. М. Ломацького, що серед тих обставин дозволив йому написати стільки чудових творів про нашу Гуцульщину, часто просто голодуючи, а зимою у слабо огрітій кімнаті — ночами, бо як вище згадано „сон не брався"

Треба бути з великим признанням супроти особи бл. п. проф. М. Ломацького, його сильної волі і його творчости, особливо його чудової пам'яті, яка зберегла стільки імен і прізвищ і подій в його повістуваннях, як останнього очевидця. У тих важких і невідрадних умовинах на чужині — далеко від Гуцульщини, появилися друком більше 20-ти об'ємистих, а не менше 300 стор. книжок. А статтей по наших еміґраційних журналах і пресі то й не злічити...

Ось короткий перегляд головних творів письменника М. Ломацького:

1. Національна свідомість; 2. Наша еміґрація; 3. Українська культура; 4. Любов Батьківщини; 5. На чисті води; 6. Українське вчительство на Гуцульщині; 7. Верховино, світку ти наш ч. 1.; 8. Верховино, світку ти наш ч. II.; 9. Нариси з Гуцульщини; 10 Бескидом зеленим; 11. Країна чарів і краси; 12. Гомін Гуцульської давнини; 13. У горах Карпатах; 14. По той бік Чорногори; 15. Опришківське гніздо; 16. Завороженний світ; 17. Із гір Карпат; 18. Поділля — спомин з минулих літ; 19. В Чорногорі — містерія свято-іванської ночі — 9 відслон, музика кмпозитора Андрія Гнатишина. 20. У Зеленому Бескиді — п'єса на 4дії, УПА в Чорногорі. Останні: 21. Гуцульські оповідання — готовий до друку і 22 Альбом української ноші — готовий до друку, чекають на видавця.

Як бачимо у творах М. Ломацького, пов'язана головно різноманітна панорама, переважно Гуцульщини, по той й по цей бік Чорногори. Творчість бл. п. проф. М. Ломацького це невичерпна криниця, широка і багата студія про нашу Гуцульщину.

Аналіза творів бл. п. М. Ломацького чекає на всебічну оцінку тих захованих скарбів, які зберіг він, як очевидець, у своїх творах, описах і повістуваннях. Бо теперішня Гуцульщина — це вже зовсім інша країна. Це не та, якою ми ще її бачили і яка в творах бл. п. письменника М. Ломацького.

**

Відійшов Останній Співець Гуцульщини на віки... Напевно там у ворії неба назустріч бл. п. проф. М. Ломацькому, вийшли всі його годні — давні ґазди, де попереду всіх — славна героїня Корґіда а за нею наш оспіваний лицар і герой, оборонець Гуцульщини Олекса Довбуш зі своїми славними леґінями. Вони всі вийшли на привітання свого Співця, щоб засісти вже спільно при Вічній Ватрі і повістувати, як це колись за добрих часів бувало — повістувати про те, що тепер діється на нашій Гуцульщині...

(**)

Бл. п. М. Ломацький вже нічого більше не напише... Замкнулася остання сторінка туземної книги життя проф. М. Ломацького. На останній сторінці цієї „книги життя", про яку ми на початку згадували — читаємо: Упокоївся в Бозі, на чужині в Німеччині, дня 24 жовтня 1968 р.

**

Останнього листа від бл. п. проф. М. Ломацького, я одержав з Німеччини, дня 21 жовтня 1968 р., в якому писав, що вже у шпиталі у Фройденштадті — а 24 жовтня 1968 р. перестало бити його добряче і стружджене серце вже на віки...

(**)

На закінчення ще згадка, яка так дуже за життя турбувала бл. п. проф. М. Ломницького, тому хочемо відповісти, що коли прийде слушний час, а він прийде, бо ми всі його нетерпляче очікуємо і всі молимо Господа, щоб наша Україна стала вільною, а тоді напевно нащадки тих славних родів нашої Гуцульщини, які оспівані в творах М. Ломацького, подбають, щоб домовину дорогого Співця Гуцульської Слави бл. п. проф. М. Ломацького, спровадити із чужини в Чорногору і поховати в Головах біля церкви — на горбі, — щоб бистрі хвилі непокореного Черемоша ,що так з любов'ю оспіваний у творах М. Ломацького — своїм шумом разом із шумом прастарих ялиць, вколисували свого Співця на вічний спокій — на вічний сон... У цій Чорногорі, якій він своє життя в цілости віддав...

Тоді це буде найкраща винагорода за всі його терпіння, що їх прийшлося йому на чужині — на цій долині сліз, за життя зазнати...

Ню Йорк, березень 1970 р.

ДІТРОЙТ ПОЗНАЙОМЛЮЄТЬСЯ З МИСТЦЕМ ГНІЗДОВСЬКИМ

Е. Козак, Я. Гніздовський і О. Дужий

Після недавньої вистави малярства і графіки А. Лисак з Монтреалю заходом Культ.-Гром. Клюбу в Дітройті, появилась вистава славних дереворізів Якова Гніздовського, а на 30 травня заповіджена вже наступна, Северина Бурачка.

Це, очевидно, заслуга професора Е. Козака, голови Клюбу, який дбає за постійну ґалерію образів, включно з його роботами і його синів. Він же зарепрезентував мистця Гніздовського 125 особам, які з'явились 2 травня ц. р. на відкриття виставки. В своїй промові, згадавши його родовід і початкові праці у Львові („Комар" і „Дзвіночок") та студії (в Загребі і як хорватський стипендист в Дрездені), він підкреслив, що Гніздовський, завдяки свому талантові перебився через ворожість до українців, яку проявляє не тільки амер. преса, але і мистецькі кола, та здобув поди-вугідне признання. Вистачить сказати, що його висилають, коли треба репрезентувати американську графіку. В українців — він у графіці філяр, так, як колись був Нарбут, пізніше Ковжун і Бутович. У своїх дереворитах він проявляє різний стиль, вернувши тепер до реалізму і завжди творить незвичайне.

Зацікавленій публіці Гніздовський вияснив, який рід його мистецтва, що замість кисти чи пера і паперу чи полотна, вимагає дерев'яної дошки й рильця. Залежно від того, чи дошка різана поздовжними чи поперечними слоями, техніка праці є різна і різні назви того. Спочатку називали це в нас однаково: дереворит. Та він з 1947 р. почав уживати „дереворит" і „дереворіз", так, як дві назви є в чужих мовах, напр. Woodcut і Woodengraving, а в німецькій Holzschnitt i Holzschtich. Йому здавалось, що він відкрив сам другу назву, тимчасом недавно довідався, що в Києві їх обі вживають мистецтвознавці (Ю. Турченко і ін.) На поперечних слоях легше рильцем працювати і краще віддати деталі.

В початках мистці не вирізували самі рисунків на дошці, а доставляли їх ремісникам-дереворитникам. Дявніше бо дереворіз був успішним засобом пропаганди нових ідей. З винаходом фотомеханізму, кіна, телевізії і інших засобів репродукції дереворіз став формою графічного мистецтва. Тепер мистець сповняє всю роботу. І добре це сталось, бо тепер, у добі „юній", праця ремісників була б значно подорожіла виріб. Дереворіз — це довгий, виснажуючий процес. Повільний процес праці дає тепер спромогу мистцеві подумати над деталями і робити невипадкові рішення. Сьогодні дереворіз — непопулярна форма мистецтва. За ним шукають люди тільки найбільш витончених смаків. Хоч дереворіз не має цілої гами вислову, як малярство, але він передає найглибші людські почування (порівняння: фортепіян і симфонічна музика).

Свої теми — сказав мистець — я черпаю з природи. Я роблю багато шкіців і коли найду форму, розробляю цей мотив. Рисунок переношу на дошку і рисую там тушею. Остаточний характер дає долото-різець. Кожний спліт ліній вимагає різного підходу і різних стилістичних розв'язок і рішень.

Відтак маестро Гніздовський здемонстрував на очах людей, як відбивається образ готового дереворізу. Він наклав на нього фарбу і розложив японський рижовий папір та прасував звичайною ложкою по папері так довго, аж „негатив" вказував, що образ готовий. Цей образ негайно вильосовано, за номерами вступних квитків. Дістався він д-рові М. Лебедовичеві.

На виставці, яку перед доповіддю і після неї оглядали і подивляли громадяни, найшли ми 62 дереворізи меншого і більшого розміру і 6 оливних малюнків. З місця майже третину їх розкуплено. Виставка тривала до 10 травня.

Ще довго сиділи в другій залі гості при каві і солодкому, що їх заготовили пані, очолені п. Н. Кунинською, і ділились враженнями цього видатного вечора. Маестро Е. Козак, — якому мистець Гніздовський на початку доповіді подякував за патронат колись у Львові, коли то той в 1934 р., пізнавши його перші праці, штовхнув його на мистецький шлях, — слідкував майже батьківським поглядом за своїм гостем-колеґою, до якого дотискались все нові і нові приявні пані і панове, бажаючи особисто стиснути йому руку чи щось від нього довідатись.

В. Несторович

ТАРЗАН, Ч. 6368. Нема землі для дунів і вони не хочуть їхати

Я від довгого часу думаю про проблему хворих дунів, Тарзане! Думаю, що поки ми знайдемо якесь плем'я, яке дасть їм добру землю, то всі дуни помруть!

Але є ще інша велика проблема! Хворий вождь Нуно каже, що це місце здавен давна є батьківщиною дунів — дуни радше тут помруть, як мають переїхати на місце інших людей. Він каже, що дуни тут залишаться! Коли вернеться „обія"-муж дунів, то дуни знову будуть сильними!

Ми є свідками галюцинацій нетямущих чоловіків! Це перешкода для науки — в Африці! Але не можемо зрікатися надії!